

Minder niet-Nederlanders door toename naturalisaties

Trends in Nederlanderschap

Tussen 1 januari 1992 en 1 oktober 1997 konden hier woonachtige niet-Nederlanders de Nederlandse nationaliteit krijgen zonder de oorspronkelijke nationaliteit op te geven. Deze beleidswijziging heeft tot een forse toename van het aantal naturalisaties geleid.

Op 1 januari 1998 woonden in ons land 678 duizend mensen die niet (ook) over de Nederlandse nationaliteit beschikken. Dat zijn er ruim 100 duizend minder dan op 1 januari 1994.

Turken en Marokkanen

Tot 1990 hebben, op een enkele uitzondering na, nooit meer dan 20 duizend niet-Nederlanders de Nederlandse nationaliteit verworven. Vanaf dat moment nam het aantal wijzigingen van nationaliteit snel toe en het aantal mensen zonder Nederlandse nationaliteit af. In 1996 verkregen 83 duizend niet-Nederlanders het Nederlanderschap, bijna tien procent van het toenmalige aantal niet-Nederlanders in ons land.

Vooraf Turken hebben in groten getale gekozen voor het Nederlanderschap. Tot 1991 kregen jaarlijks niet meer dan hooguit tweeduizend Turken de Nederlandse nationaliteit. In de jaren 1994-1997 waren dit er 109 duizend. Dit houdt in dat ruim de helft van de in Nederland woonachtige Turken in die jaren de Nederlandse nationaliteit heeft verkregen. Het aantal Turken in Nederland dat niet (tevens) de Nederlandse nationaliteit heeft is dan ook sterk afgenomen, van 203 duizend op 1 januari 1994 tot 115 duizend aan het begin van 1998.

Het aantal nationaliteitswijzigingen onder Marokkanen was geringer. In de jaren 1994-1997 verkregen 48 duizend Marokkanen de Nederlandse nationaliteit. Dit houdt in dat 27 procent van de in Nederland verblijvende Marokkanen de Nederlandse nationaliteit heeft verkregen.

Rechtspositie

Turken hebben ook het grootste aandeel in het totale aantal wijzigingen van nationaliteit. Van de niet-Nederlanders die het Nederlanderschap kregen was in 1990 vijftien procent een Turk. In 1992 was dit percentage al twee keer zo hoog en in 1994 en 1995 namen de Turken bijna de helft van de wijzigingen van nationaliteit voor hun rekening. Het aandeel van de Marokkanen is constanter. In 1990 en 1991 was hun aandeel in de nationaliteitwijzigingen 25 procent. In de jaren daarna zakte dit aandeel tot rond achttien procent.

Verbetering van de rechtspositie in het algemeen en de mogelijkheid om zonder visum door West-Europa te kunnen reizen, zijn de meest genoemde redenen om te kiezen voor de Nederlandse nationaliteit, zo blijkt uit onderzoek van het Ministerie van Justitie. Dat is waarschijnlijk ook de reden dat in Nederland

woonachtige personen met de nationaliteit van een van de landen de Europese Unie slechts zelden voor het Nederlandschap kiezen. Deze mensen hebben al een sterke rechtspositie.

Beleidswijziging

De stijging van het aantal wijzigingen van nationaliteit hangt samen met de per 1 januari 1992 doorgevoerde beleidswijziging die niet-Nederlanders toestaat naast de Nederlandse nationaliteit de oorspronkelijke nationaliteit te behouden. Tot dat moment moesten mensen die Nederlander wilden worden hun oorspronkelijke nationaliteit opgeven, tenzij de nationaliteitswetgeving van dat land dit niet toestaat, zoals in Marokko.

Vanaf 1 oktober 1997 is de gedachte opnieuw leidend geworden dat iemand die Nederlander wordt afstand doet van de oorspronkelijke nationaliteit. Voor een aantal categorieën wordt evenwel een uitzondering gemaakt. Zo behouden mensen hun oorspronkelijke nationaliteit als de wetgeving in het land van herkomst het opgeven van de nationaliteit verbiedt. Ook wordt een uitzondering gemaakt voor mensen voor wie het niet redelijk zou zijn dat zij bij naturalisatie de oorspronkelijke nationaliteit opgeven.

Mensenrechtensituatie

In de jaren 1995–1997 hebben acht van de tien mensen die de Nederlandse nationaliteit hebben verworven de oorspronkelijke nationaliteit behouden. Van de 85 duizend Turken die in die jaren Nederlander werden, gaven slechts twintig de Turkse nationaliteit op, van de 40 duizend Marokkanen niet meer dan acht. Van de mensen met de nationaliteit van een van de veertien EU-landen behield 66 procent de oorspronkelijke nationaliteit en van de Surinamers slechts tien procent.

Tussen 1 januari 1992 en 1 oktober 1997 konden niet-Nederlanders dus kiezen voor het al dan niet behouden van de oorspronkelijke nationaliteit. Vooral Turken kozen massaal voor de eerste mogelijkheid. Hetzelfde geldt voor Marokkanen en Iraniërs, maar voor hen is het opgeven van de oorspronkelijke nationaliteit vrijwel onmogelijk, gelet op de nationaliteitswetgeving in deze landen. Chinezen, Ethiopiërs en Somaliërs hebben in meerderheid de oorspronkelijke nationaliteit opgegeven.

Een overweging om te kiezen voor het Nederlandschap is de mensenrechtensituatie in het land van herkomst. Bij een bezoek aan dat land kunnen Nederlanders rekenen op diplomatieke of consulaire bijstand, mocht dat nodig zijn. In het geval van een dubbele nationaliteit zijn er nauwelijks mogelijkheden. ▶

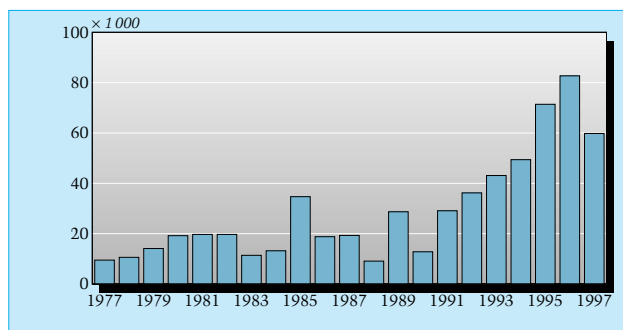
Kees Prins

R.F.A. van den Bedum, *Motieven voor naturalisatie. Waarom vreemdelingen uit diverse minderheidsgroepen wel of niet kiezen voor naturalisatie.* (Gouda 1993).

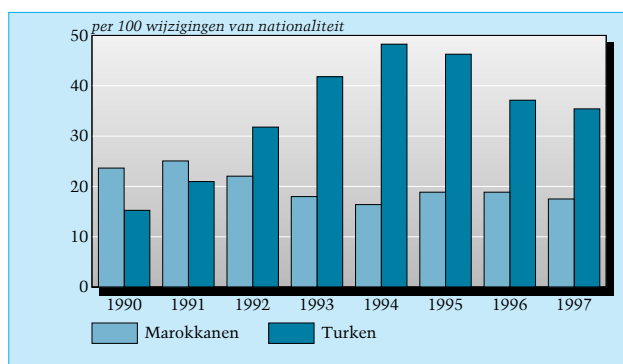
Nederlanders en niet-Nederlanders

Om dubbeltellingen te voorkomen wordt in de statistiek aan personen slechts één nationaliteit toegekend. Hierbij wordt de volgende volgorde aangehouden: Nederlandse nationaliteit, West-Europese nationaliteit, andere Europese nationaliteit, niet-Europese nationaliteit. Dit betekent dat mensen die bijvoorbeeld de Nederlandse én de Marokkaanse nationaliteit hebben, in de statistiek als Nederlander zijn geteld en niet als Marokkaan. Het gevolg van deze werkwijze is dat veel recentelijk genaturaliseerden niet meer onder hun oorspronkelijke nationaliteit in de statistiek kunnen worden teruggevonden, hoewel ze deze nationaliteit in veel gevallen hebben behouden.

Naturalisaties

Wijziging van nationaliteit van Turken en Marokkanen

Niet-Nederlanders

